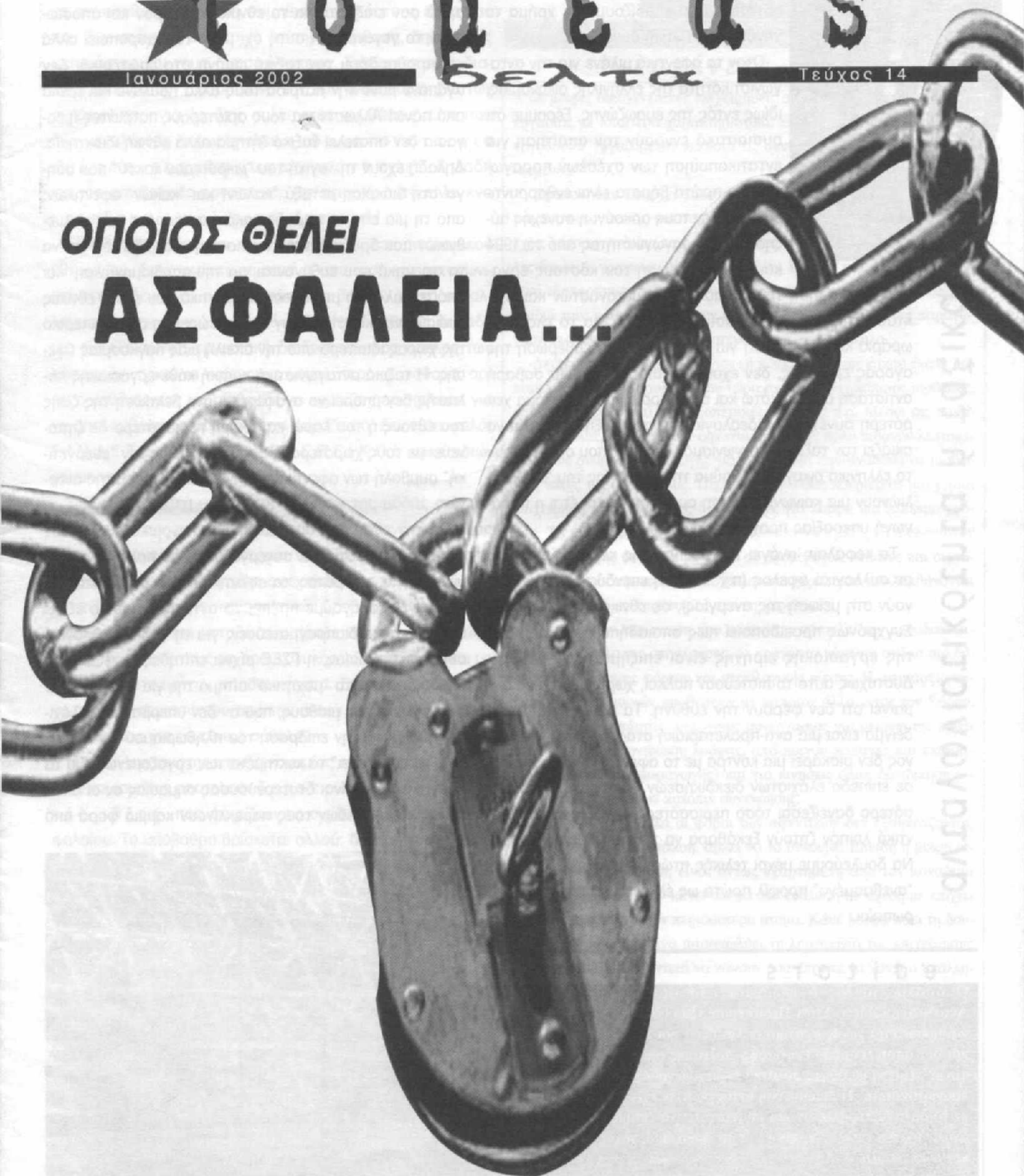

ΟΠΟΙΟΣ ΘΕΛΕΙ

ΑΣΦΑΛΕΙΑ...

...να γίνει "ασφαλής"

Σύμφωνα με έκθεση της ευρωπαϊκής επιτροπής, το 2001 στην Ελλάδα η αύξηση των πραγματικών μισθών ήταν μικρότερη από την αύξηση της παραγωγικότητας. Ότι κερδίζουμε σε χρήμα το χάνουμε σε ζωτική δύναμη.

Όταν τα αφεντικά μιλάνε για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, ιδίως εντός της ευρωζώνης, ξέρουμε ότι ουσιαστικά εννοούν την απαίτηση για εντατικοποίηση των σχέσεων παραγωγής. Τα πρώτα βήματα είναι ενθαρρυντικά αλλά δεν τους αρκούν: η συνεχής αύξηση της παραγωγικότητας από το 1994 και μετά, η μείωση του κόστους εργα-

σίας (υποτίμηση της εργασίας των μεταναστών και επέκταση της μαύρης εργασίας), ο νόμος για το ελαστικό ωράριο και η πρόθεση για περαιτέρω απελευθέρωση της αγοράς εργασίας, δεν έχουν συναντήσει καμιά σοβαρή αντίσταση από τα κάτω και αυτό προμηνύει μια ακόμα χειρότερη συνέχεια. Η ιδεολογία της ανάπτυξης φαίνεται να σκιάζει τον ταξικό ανταγωνισμό. Τα φετίχ που συνοδεύουν το ελληνικό οικονομικό θαύμα της δεκαετίας του '90 θεμελιώνουν μια κοινωνική σχέση ομαλότητας και έτσι η παραγωγή υπεραξίας προχωράει ανενόχλητη.

Το κεφάλαιο ανάγει την αύξηση της κερδοφορίας του σε συλλογικό όφελος (π.χ. αύξηση επενδύσεων που οδηγούν στη μείωση της ανεργίας), σε εθνικό στόχο δηλαδή. Συγχρόνως προειδοποιεί πως οποιαδήποτε κίνηση κατά της εργασιακής ειρήνης είναι επιζήμια για "όλους". Δυστυχώς αυτό το πιστεύουν πολλοί, χωρίς βέβαια να σημαίνει ότι δεν φέρουν την ευθύνη. Τα δάνεια για παράδειγμα είναι μια αντι-προλεταριακή στάση: κανείς χρεωμένος δεν ρισκάρει μια κόντρα με το αφεντικό του ακόμα και σε επίπεδο ελάχιστων διεκδικήσεων. Αντίθετα όσο περισσότερο δανείζεσαι τόσο περισσότερο εργάζεσαι. Τα αφεντικά λοιπόν ζητούν ξεκάθαρα να ταυτιστούμε μαζί τους! Να δουλεύουμε μέχρι τελικής πτώσης με αντάλλαγμα ένα "ανεβασμένο" προφίλ πρώτα ως έλληνες και έπειτα ως ευρωπαίοι.

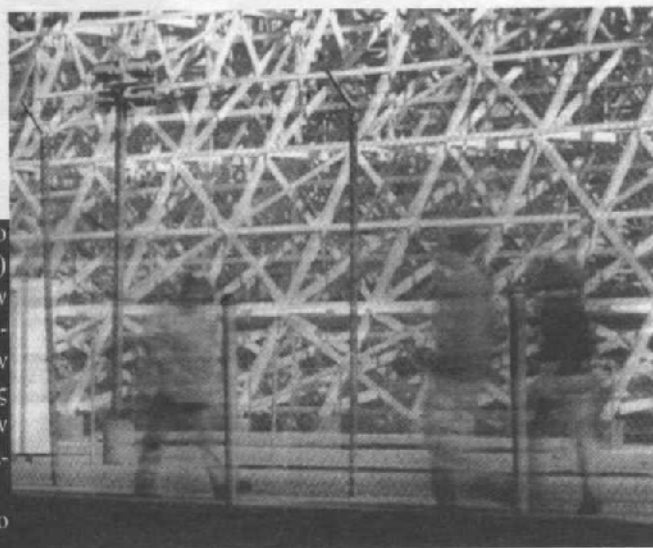
Υπάρχει όμως και η άλλη πλευρά του ίδιου νομίσματος. Μαζί με τα αφεντικά είναι και οι υποστηρικτές του οικονομικού εθνικισμού, όλοι οι αντιδραστικοί "φιλοεργατικοί" που ερμηνεύουν τη διεθνοποίηση του ελληνικού καπιταλισμού σαν επιζήμια για το εθνικό συμφέρον και αποσιωπούν το γεγονός ότι αυτή όχι μόνο το ισχυροποιεί αλλά και προϋποθέτει την ταξική ειρήνη στο εσωτερικό. Δεν αγαπάνε μόνο την πατρίδα τους αλλά πουλάνε και τρέλα από πάνω! Άλλωστε, για τους αριστερούς πατριώτες η εργασία δεν αποτελεί ταξικό ζήτημα αλλά εθνική ιδιοκτησία. Δηλαδή έχουν τη λογική του "μικρότερου κακού" που οδηγεί στη διάκριση μεταξύ "καλών" και "κακών" αφεντικών: από τη μία είτε τα παραδοσιακά φαντάσματα των πολυεθνικών που δρουν πάντα ενάντια στην πατρίδα είτε εκείνα τα αφεντικά που ευθύνονται για την αποβιομηχάνιση και από την άλλη τα μικρομεσαία αφεντικά που έχουν εθνικές ευαισθησίες και στηρίζουν τη συσσωρευση στο εσωτερικό της χώρας ιδιαίτερα υπό την απειλή μιας παγκόσμιας ύφεσης. Η ταξικά ανταγωνιστική κριτική κάθε εργασιακής πολιτικής δεν μπορεί να αναφέρεται στη βελτίωση της ζωής του έθνους ή του λαού, και ακόμη περισσότερο δε ζητιανεύει με τους χειρότερους όρους εργασίας την "ευεργετική" συμβολή των αφεντικών στην καταπολέμηση της ανεργίας.

Για την επίτευξη του ελληνικού οικονομικού θαύματος έχουν συνεργαστεί και συνεργάζονται με πολύ συγκεκριμένο τρόπο, το κράτος, τα αφεντικά και τα συνδικάτα. Για να μη γενικολογούμε πρέπει να αντιληφθούμε το εξής: στις εκάστοτε διαπραγματεύσεις για τη γενική συλλογική σύμβαση εργασίας, η ΓΣΕΕ ρίχνει επίτηδες τα φώτα της δημοσιότητας στο "μαχητικό" αίτημά της για ένα ποσοστό αυξήσεων στους μισθούς, που αν δεν υπερβαίνει τουλάχιστον καλύπτει την επίδραση του πληθωρισμού και επομένως "προστατεύει" τα κεκτημένα των εργαζομένων. Για τα αφεντικά όμως είναι δευτερεύουσας σημασίας αν οι απαιτήσεις των λακέδων τους παρεκκλίνουν καμιά φορά από

editors

Ο αστικός τομέας δ εκδίδεται από άτομα που λειτουργούν στο Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Περιοτερίου (Καρυάτιδος 166, πλατεία Δέγλερη) και μοιράζεται χωρίς αντίτιμο σε σταθερά και μη (;) σημεία της πόλης. Αν και δεν αποτελεί μέσο έκφρασης πολιτικής ομάδας, επιδιώκουμε να γράφουμε κείμενα με σαφές πολιτικό περιεχόμενο και πάντα με αναφορές στην πραγματικότητα. Η δημοσίευση μεταφράσεων έχει τη λογική της γνωριμίας με το διεθνές περιβάλλον και με απόψεις για ζητήματα που παρουσιάζουν αναλογίες και φυσικά διαφορές με το εσωτερικό, χωρίς απαραίτητα να συμφωνούμε σε όλα.

Το κοινωνικό εργοστάσιο της μητρόπολης εντείνει τις επιθέσεις του και ο κλοιός ολοένα σφίγγει: οι προκλήσεις των εποχών παραμονεύουν...

τις προσδοκίες τους. Ξέρουμε τον παραπλανητικό ρόλο του ποσοστού που επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο: γιατί πρέπει πάντα να αμυνόμαστε δίνοντας σημασία στο ποσοστό αύξησης και όχι στο **επίπεδο του μισθού μας**; Δε χρειάζεται να αναφερθούμε καν στη συμπίεση του κόστους εργασίας που δεν υπάγεται σε καμία επίσημη σύμβαση, δηλ. στους μετανάστες και τους ανασφάλιστους. Εκτός αυτού η διαπραγμάτευση δεν αφορά μόνο την τιμή αλλά και τη βία των σχέσεων παραγωγής. Στις συλλογικές συμβάσεις αυτό που έχει μεγαλύτερη σημασία είναι η **δυνατότητα για αύξηση της παραγωγικότητας**, δηλαδή για πιο αποδοτικές εργασιακές σχέσεις. Κι αυτό είναι ένα **κατεξοχήν πολιτικό ζήτημα!**

Εδώ λοιπόν βρίσκεται και το χειρότερο του οικονομικού εθνικισμού. Στην περίπτωση αυτή η απαίτηση για ανταγωνιστικότητα δεν είναι εχθρική αρκεί να δοθούν υλικά ανταλλάγματα στην εθνική εργατική τάξη. Να δεχθούμε δηλαδή μια πιο εξοντωτική εργασιακή διαδικασία προς όφελος των αφεντικών, αρκεί να παίρνουμε μεγαλύτερους μισθούς, αρκεί ο καθένας μας ως μισθωτός να κερδίζει περισσότερα για να απολαμβάνει τον ιδιωτικό του παράδεισο; Δεν είστε καλά! **ΕΙΜΑΣΤΕ ΑΝΤΙ-ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ** και επιδιώκουμε να γίνουμε ακόμα πιο πολύ.

Σίγουρα η ταξική συνείδηση δεν είναι της μόδας στις μέρες μας. Η προσωπική στάση του/της καθενός/καθεμιάς στους χώρους εργασίας δείχνει το κλίμα που υπάρχει στις σχέσεις τόσο μεταξύ εργάτη-αφεντικού όσο και μεταξύ των εργατών. Η ιδεολογία των αφεντικών προβάλλει συνεχώς την ανταγωνιστικότητα μεταξύ των προλεταρίων που πηγάζει από τη διάσπασή τους με όρους φυλής/φύλου/ηλικίας και με κεντρικό κριτήριο την αποδοτικότητα. Σημασία έχει ο ένας να παράγει περισσότερο από τον άλλον και επομένως να είναι χρήσιμος για το εθνικό σύνολο.

Η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και ο φετιχισμός του νέου νομίσματος αποτελούν **δευτερογενείς εθνικές ιδέες** που στηρίζουν τα σχέδια του ελληνικού κεφαλαίου. Το υπόβαθρο βρίσκεται αλλού: δύναμη του εθνικού κορμού γίνεται όλο και περισσότερο η ορθολογική του οργάνωση και βία. Έχουμε απέναντί μας ένα οργανωμένο κόλλο που μας στοχεύει και σαν τέτοιο απαιτεί αντίστοιχες απαντήσεις και όχι ιδεολογικές φλυαρίες και ανιστόρητες στάσεις που οδηγούν στην απαξίωση της ενασχόλησης με τα εργασιακά. Το σαμποτάρισμα της παραγωγικότητας είναι επιτακτικό, όπως επίσης και επιθετικές κινήσεις **δικήσεων** και **φυσικής βίας**. Όμως για να γίνουν πραγματικότητα και απειλή πρέπει να δημιουργήσουμε οργανωτικές δομές αποκλειστικά για τα εργασιακά, που ξεπερνούν το ατομικό επίπεδο κόντρας.

ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ + ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ-ΑΦΕΝΤΙΚΟ

Οι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις αποτελούν κάτεργα μισθωτής εργασίας με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Εδώ η αμεσότητα της σχέσης εργοδοσίας-εργαζόμενου καθιστά τις συνθήκες δουλειάς πολύ συγκεκριμένες.

-Πρώτον: δεν υπάρχει μόνο ένα αφεντικό, δηλ. ο άντρας-αρχηγός και της οικογένειας και της επιχείρησης. Πάνω από το κεφάλι σου έχεις τόσο τη γυναίκα του, που συνήθως αναλαμβάνει το ταμείο ή άλλες δουλειές γραφείου (π.χ. παραγγελίες, έκδοση τιμολογίων, τηλεφωνική εξυπηρέτηση πελατείας κτλ.), όσο και κάποιο ή κάποια από τα παιδιά τους εφόσον δουλεύουν εκεί. Έτσι ο έλεγχος επί της παραγωγικής διαδικασίας γίνεται πιο στενός για έναν υπάλληλο.

-Δεύτερον: πολλές φορές ο γιος (ή η κόρη) του αφεντικού έκανε στο παρελθόν τις ίδιες δουλειές που τώρα αναλαμβάνει κάποιος μισθωτός, όπως διάφορα χαμαλίσια, εξωτερικές εργασίες κ.α. Μέσω της παιδικής εργασίας, η οικογένεια-αφεντικό γνωρίζει πολύ πιθανόν λεπτομερώς τους ρυθμούς παραγωγής για καθήκοντα που αναθέτει σε μισθωτούς εκτός της οικογένειας. Π.χ. όταν δουλεύεις κούριερ σε μια τέτοια επιχείρηση έχεις λιγότερες δυνατότητες για λούφα και κλέψιμο χρόνου. Το μικρό μέγεθός της και η προσωπική εμπειρία τουλάχιστον ενός μέλους της οικογένειας πάνω σε δρομολόγια, πελάτες και διανομές, συνιστούν αφεντικά **"με το ρολόι στο χέρι"**, που αντιλαμβάνονται εύκολα τις όποιες παρατυπίες από τη μεριά μας.

-Τρίτον: στην περίπτωση που κάποιος/α αποτελεί τον μοναδικό μισθωτό υπάλληλο της επιχείρησης, τα πράγματα γίνονται ακόμα πιο δύσκολα από άποψης φόρτου και ψυχολογικής πίεσης. Η ανυπαρξία συναδέλφου και κοινών προθέσεων με κάποιον άλλο εντός του δώρου, δε δίνει τη δυνατότητα συλλογικής συνεργασίας για μείωση της εργασιακής πίεσης (οργάνωση λούφας, από κοινού κοπάνες και επιβράδυνση του ρυθμού παραγωγής) και για κινήσεις όπως διεκδίκηση μισθολογικών αυξήσεων κατόπιν συνενόησης.

Καλά όλα αυτά αλλά οι φόβοι των αφεντικών δεν εξαφανίζονται. Χωράει κι εδώ η ανυπακοή, αρκεί να το θέλουμε. Επειδή η μικρή οικογενειακή επιχείρηση είναι όντως εξαρτημένη από τον μοναδικό υπάλληλό της, αυτό την κάνει ακόμα πιο ευάλωτη σε σχέση με επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερα άτομα. Κάθε λούφα πάει τη δουλειά πίσω, κάθε κοπάνη παρακωλύει τη λειτουργία της επιχείρησης και αναγκάζει τα αφεντικά να κάνουν όσα έπρεπε να κάνει ο υπάλληλός τους. Στα κάτεργα μικρού μεγέθους αλλά μεγάλης πίεσης πρέπει να απαντάμε με στρατηγική: ή περμιόμαστε τους 2 μήνες και μετά τους κάνουμε τον βίο αβίωτο για να μας απολύσουν και να πάρουμε την αποζημίωση, ή βλέποντας ότι διστάζουν να μας απολύσουν γιατί δυσκολεύονται (συμβαίνει κι αυτό καμιά φορά!) να βρουν άλλον για μια θέση με τόσο πιεστικούς όρους εργασίας, εξακολουθούμε να δουλεύουμε πιο αργά και από τις χελώνες, έτσι που για να **"βγαίνει"** η δουλειά θα πρέπει να προσλάβουν και άλλον υπάλληλο. Αυτό κι αν είναι **"κοινωνική πολιτική"** καταπολέμησης της ανεργίας!

ΑΝΟΙΧΤΗ
ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΑΞΗ

Τετάρτη 23/01 18.00
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΓΚΙΝΗ στθ.18

μητροπολιτικά συμβούλια

...Η όλο και πιο έντονη αστυνομική παρουσία, μπορεί να καλύπτει σε μεγάλο βαθμό την όποια μικροαστική απαίτηση για περισσότερη ασφάλεια, ενώ ταυτόχρονα να απενοχοποιεί τον ρόλο του ελεγκτή και του ρουφιάνου.

Εκτίμηση μας είναι ότι η κατεύθυνση των αλλαγών είναι προς περισσότερο милитарιστικές λογικές και αυτό έχει να κάνει και με την ποσοτικοποίηση της αστυνομίας. Η μαζική παρουσία, σε συνδυασμό με την μιλιταίρ εμφάνιση, λειτουργεί και ως πρόληψη. Ο φρουρός του δημόσιου κτιρίου ή χώρου, με τον απαραίτητο εξοπλισμό, είναι και το σύμβολο ενός ανίκητου αντιπάλου. Ο συμβολισμός γίνεται εργαλείο, όσο περισσότερο αισθητή γίνεται η παρουσία, του με το δάχτυλο στη σκανδάλη, όργανου της τάξεως.

Μετά το τέλος της κάθε συζήτησης, μοιράστηκε προσούρα με τις εισηγήσεις: της carthago "Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΜΟΣ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ" στις 17/12/01 και των συντρόφων που επεξεργάστηκαν το "ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΑΞΗ" στις 23/01/02 απο τις οποίες και τα αποσπάσματα.

Το Δεκέμβρη του 1999 ο υπ. Άμυνας Ακης Τσοχατζόπουλος δήλωνε: "κανένας δεν μπορεί να μας απειλήσει. Για πρώτη φορά η χώρα μας θα μπορέσει να εγγυηθεί και για του γειτονικούς λαούς συνθήκες ειρήνης και ασφάλειας, οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας και προόδου".

ο ελληνικός милитарισμός

ΒΟΣΝΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΟΣΟΒΟ ΑΛΒΑΝΙΑ

από τις
παρεστρατιωτικές
συμμορίες
σ' έναν στρατό
που αλλάζει

ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

από τις
ανθρώπιτικές

αυτήνη από την Carthago

ΑΝΟΙΧΤΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

ΕΥΤΕΡΑ 17/12 ώρα 7.00 ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΓΚΙΝΗ 18

μητροπολιτικά ★ συμβούλια

...όσο για την Ελλάδα κατά θαυμαστό τρόπο έγινε από την αρχή σαφές ποιές είναι οι εκφάνσεις του ασύμμετρου πολέμου στη γειτονιά: από τα στρατόπεδα μουσουλμάνων εξτρεμιστών σε διάφορα σημεία των βαλκανίων, μέχρι την "ανεξέλεγκτη λαθρομετανάστευση". Το πρόβλημα που αντιμετωπίζει μια "ευνοούμενη" και προνομακή κοινωνία κατοικώντας σε μια κακή γειτονιά ή σε ένα κακό (ακόμα) πλανήτη, φωτίζει τώρα με το φως μιας νέας ιδεολογίας. Αυτή η διαπίστωση όμως το μόνο που κάνει είναι να δημιουργεί νέες απορίες και την ανάγκη να τεθούν νέα ζητήματα ...

*Για τη μακρινή Νότια Κορέα και τους εκεί βίαιους αγώνες του βιομηχανικού προλεταριάτου γνωρίζουμε πολύ λίγα. Τα ολιγόλεπτα στιγμιότυπα των ειδήσεων που κατά καιρούς φτάνουν στα μάτια μας και τα μικρά άρθρα που σπάνια γράφονται στον αστικό τύπο, όχι μόνο αποτελούν μια πηγή ελεγχόμενη από την πλευρά των αφεντικών αλλά και δεν αρκούν για να εξηγήσουν την ιστορία του ταξικού ανταγωνισμού. Το ακόλουθο κείμενο που δημοσιεύτηκε στο βερολινέζικο αριστερό περιοδικό *Antipa!* (νο 17-καλοκαίρι 1999), αποτελεί μια ελάχιστη επαφή με αυτήν την απομακρυσμένη περιοχή του καπιταλιστικού κόσμου.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ήταν ένα θερμό καλοκαίρι το 1998.

"Το τελευταίο καλοκαίρι της ελπίδας" λέει η Λι Εουν-Σουκ, συντονίστρια έρευνας στο Κορεατικό Ινστιτούτο Εργασιακών Μελετών και Πολιτικών (KILSP). "Σύντομα θα αποφασισθεί, με ποιό τρόπο θα συνεχίσουμε. Αν μπορούσα να σχολιάσω την κατάσταση, θα έλεγα πως πρόκειται για το ζήτημα "Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα", και είμαι πολύ σκεπτική για το τι θα μείνει στο τέλος", ξεφυσάει και γελάει βασανιστικά.

Η κρίση των ασιατικών κεφαλαιαγορών που ξεκίνησε το 1997/98 σαν νομοματική και έπειτα κατέληξε σε γενική οικονομική και κοινωνική κρίση, βύθισε επίσης την Κορέα σε μια βαθιά κρίση χρεών. Τα μαζικά μέτρα περικοπών που επέβαλε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο σε συνδυασμό με ένα δάνειο ύψους δισεκατομμυρίων προς την κυβέρνηση, δεν αφήνουν πολλά κοινωνικά περιθώρια.

Η παρούσα κρίση στην Κορέα μπορεί να ειπωθεί απλοποιημένα ως μια κρίση υπερσυσσώρευσης που ενυπάρχει στον κα-

πιταλισμό και προχωρεί με την τείνουσα πώση του ποσοστού του κέρδους. Συγκεκριμένα έχει σαν αποτέλεσμα την αναγκαία μείωση της οργανικής σύνθεσης του κεφαλαίου, την αύξηση του σταθερού κεφαλαίου μέσω μαζικών μέτρων ορθολογικοποίησης και τη μετατροπή ενός σχετικού υπερπληθυσμού, με τη μορφή αυξανόμενου αριθμού ανέργων, σε μόνιμο συστατικό της κοινωνίας.

Επίσημα στοιχεία αναφέρουν, ότι ο αριθμός των ανέργων εκτινάχθηκε γρήγορα γύρω στο 246,8%, από 476.000 τον Ιούλιο του 1997 σε 1.561.000 τον Ιούλιο του 1998. Ωστόσο ο πραγματικός αριθμός είναι κατά πολύ μεγαλύτερος, αφού σύμφωνα με επίσημους υπολογισμούς, όποιος εργάζεται τουλάχιστον μία ώρα τη βδομάδα θεωρείται απασχολούμενος.

Η μαζική ανεργία αποτελεί μια νέα εμπειρία για την καλομαθημένη στην ανάπτυξη ασιατική γήρη. Οι εντελώς ανεπαρκείς δηλ. σχεδόν ανύπαρκτες κοινωνικές διασφαλίσεις οδηγούν άμεσα τους ανέργους στο κοινωνικό περιθώριο. Προετοιμάζεται ο δρόμος για μια μαζική φτώχεια σε άγνωστες διαστάσεις από το τέλος του πολέμου (σημ.: μεταξύ Β. και Ν Κορέας το 1950-53) και το λυπηρό σύνθημα "ανεργία = σύντομος θάνατος" δηλώνει τη σημασία της κατάστασης.

Το πρόβλημα των "αστέγων" έγινε ακανέες. (Στην Κορέα η έλλειψη στέγης δεν είχε ποτέ μέχρι τώρα αυτή τη μορφή, γι' αυτό και δεν υπάρχει κάποια χαρακτηριστική κορεατική λέξη γι' αυτήν). Ο σιδηροδρομικός σταθμός της Σεούλ έγινε τόπος συναθροίσεώς τους. "Seoul station" ένα συνώνυμο της φτώχειας. Ο κόσμος δεν μπορεί να πάει πουθενά, τα πτωχοκομεία και οι ιεραποστολές είναι υπερπλήρεις.

"Πριν τη βιομηχανοποίηση, όταν η Κορέα ήταν ακόμη κυρίως μια χώρα αγροτικής οικονομίας, κάθε οικογένεια είχε τη δυνατότητα να τρέφεται καλλιεργώντας ρύζι, ακόμη και όταν η γη δεν της ανίκε. Κανείς δεν πέθαινε της πείνας. Η αστυφιλία των αρχών του '60 άφησε ακόμη περισσότερο ανοιχτό αυτό το πρόνυμο: πολλές οικογένειες δεν έχουν πια συγγενείς στην επαρχία και στην περίπτωση ανεργίας δεν υπάρχει δυνατότητα να τραφούν ο άνεργος και η οικογένειά του", αφηγείται η Χονγκ Τσουνγκ-Χι, κοινωνική λειτουργός στο KILSP. Στο ερώτημα αν υπήρξε προσπάθεια οργάνωσης όπως π.χ. στη Γαλλία, δυσανασχετεί: "Πολλοί αισθάνονται ανυπόφορη ντροπή, και σε πολλές περιπτώσεις οι εργάτες αποσιωπούν την απόλυσή τους, αυτοενοχοποιούνται ή χρησιμοποιούν την αποζημίωση για να φεύγουν κάθε πρωί από το σπίτι επί μίνες και να περνάνε τον χρόνο τους στην πόλη. Κρατούν τα προσχήματα όσο καιρό μπορούν ενώ δεν είναι λίγοι αυτοί που αυτοκτονούν ή απλά εξαφανίζονται. Τον τελευταίο καιρό έχουν αυξηθεί δραστικά περιπτώσεις ιδιαίτερα βίαιες, όπως π.χ. πατέρες που ακρωτηριάζουν τους εαυτούς τους ή τα παιδιά τους με σκοπό να εισπράξουν ασφάλιστρα, έτσι ώστε η εικόνα του σταθμού να διαμορφώνεται από σακάτηδες. Οποσδήποτε αυτή η ντροπή παρέχει πολύ δύσκολα στον κόσμο την αναγκαία αυτοσυνείδηση για να οργανωθεί πολιτικά: απλώς κυριαρχεί η σκέψη της αυτουπευθυνότητας για την κατάσταση, στην οποία βρίσκεται".

ήχοι από τον ασιατικό υπόγειο

Οι μετανάστες εργάτες, που κατεύθαναν όλο και πιο πολύ στην Κορέα από τις αρχές του '90, βρήκαν την κρίση στο ξενιθί της. Παράνομοι και έτσι χωρίς δικαιώματα, πολλοί αποδέχτηκαν την ύφεση χωρίς πληρωμή ή δέχτηκαν την εντατικοποίηση των ούτως ή άλλως αφόρητων εργασιακών όρων. "Είχαμε συνηθίσει ως γνωστόν να είμαστε το απόβρασμα της κοινωνίας, στο φύσιμο, υποδουλωμένοι και τρώγοντας άγριο ξύλο στα εργοστάσια, και στην πατρίδα να θεωρούμαστε προδότες, επειδή δεν μπορούσαμε να σταλνουμε χρήματα· δεν πίστευα όμως ότι η κατάσταση θα μπορούσε να χειροτερεύσει. Από το ξεκίνημα της κρίσης δυσκολευόμαιο να κοιμηθώ, ονειρεύομαι επιστάτες με μαστίγια που ουρλιάζουν "πο γρήγορα, πο γρήγορα!" και ξυπνώ καταϊδρωμένος. Και εκείνοι οι κορεάτες συνάδελφοι που ήταν σε μας ευγενικοί, τώρα μας μεταχειρίζονται σαν λεπρούς, σαν να φταίμε εμείς για όσα ακριβώς συμβαίνουν. Ακόμη δε μας αφήνουν στα συνδικάτα τους, γιατί φοβούνται λόγω της παράνομης θέσης μας", αφηγείται ο Χανάν, ένας εργάτης από το Μπανγκλαντές.

Αν και η κρίση φαινόταν προ πολλού, βρήκε την Κορέα εντελώς απροετοίμαστη, αφού το χειμώνα του 1997 η χώρα σε κοινωνικό επίπεδο ήταν απασχολημένη με την κυβερνητική αλλαγή.

Η νεοεκλεγείσα κυβέρνηση του Κιμ Ντάε-Γιουνγκ ("DJ"), ενός αντιπολιτευόμενου επί πολλά χρόνια, φάνηκε να φέρνει στη χώρα την πολυπόθητη δημοκρατία. "Κλαίγαμε από συγκίνηση, όταν πληροφορηθήκαμε την εκλογική του νίκη" αναφέρει ο Κανγκ Σε-Μπιν από την MinGaHyup, οργάνωση υποστήριξης των γονέων και συγγενών πολιτικών κρατούμενων. "Πράγματι σκεφτήκαμε πως θα άφηνε επιτέλους ελεύθερους όλους τους πολιτικούς κρατούμενους, όμως τελικά ήταν ίδιος με τους προηγούμενους και κέρδισε από την αλληλεγγύη μας. Πόσο βλάκες είμασταν λοιπόν. Πιστέψαμε ότι μπορούμε να περάσουμε το πρώτο καλοκαίρι μαζί με τα παιδιά μας". Ο Κιμ Ντάε-Γιουνγκ ξεπερνάει ακόμα και τον συντηρητικό προκάτοχό του "αμνηστεύοντας" πολλούς μικροεγκληματίες και παραβάτες του ΚΟΚ, εν τούτοις μόνο 70 πολιτικούς κρατούμενους και εξ αυτών μόνο 12 μακράς διάρκειας. Ο DJ δεν αγγίζει ούτε στο παραμικρό το νόμο εθνικής ασφάλειας και διακρίνεται εκτός τούτου για μεγαλόφωνες δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις. "Όλα όσα κάνει είναι να μας τάξει φύκια για μεταξωτές κορδέλες. Αυτό είναι το ευχαριστώ του".

Η κυβέρνηση Ντάε-Γιουνγκ ωφελείται προς το παρόν σαν διαχειριστής της κρίσης, επιχειρηματολογώντας προσανατολισμένη στην κατάσταση πραγμάτων και επιρρίπτοντας την ευθύνη στην προκάτοχη κυβέρνηση και το ΔΝΤ.

Στο μεταξύ το ΔΝΤ εισάγεται στην αγορά με διαφημιστική στρατηγική: ρεστοράν και μπαρ διαφημίζουν τις λεγόμενες τιμές-"ΔΝΤ", δηλ. τιμές τόσο ευνοϊκές όσο και πριν την κρίση. Ενθαρρυντικά ολόγκαν με το πορτραίτο του προέδρου Super-DJ (μια φιγούρα του είδους Superman με κεφάλι Ντάε-Γιουνγκ) στολίζουν τους υπόγειους σταθμούς: "Ο πρόεδρος λέει: αν συ-

νεργαστούμε ακόμα λίγο και σφίξουμε μαζί τα δόντια, θα νικήσουμε το ΔΝΤ!".

Επομένως για τους περισσότερους κορεάτες το ΔΝΤ προσωποποιεί απλά το κακό, μόνο που έτσι δεν εννοείται το κεφάλαιο στην οργανωμένη του μορφή, αλλά μια αφηρημένη "κατάρρα" που επιβλήθηκε στην κορεατική κοινωνία από τους αμερικανούς. Ο παλιός αντι-αμερικανισμός της μεταπολεμικής

περιόδου παραξελώθηκε ενώ πολλές κορεατικές επιχειρήσεις αναγκάστηκαν να επανονομάσουν ως κορεατικά τα προβαλλόμενα άλλοτε ως αμερικανικά προϊόντα τους ή να τα διαφημίσουν σαν "100% κορεατικά". Ο πατριωτισμός που περιέχεται σ' αυτήν την περίπτωση αναθερμνείται με εθνικιστικό τρόπο αντισταθμίζοντας τον αυξημένο θυμό και την απελπισία που εξαπλώνεται. Έτσι πολύχρωμες ταμπέλες ή αφίσσες με το σύνθημα "I love Korea" διακοσμούν τους γκριζούς δρόμους των μεγάλων πόλεων και παντού ανεμίζουν κορεατικές σημαίες. Συνδυαζόμενα όλα αυτά με τη ντόπια λογική που προπαγανδίζεται από την κυβέρνηση, αποτελούν ένα επικίνδυνο μίγμα, στο οποίο δύσκολα μπορούν να αντισταθούν τα συνδικάτα.

Το κορεατικό εργατικό κίνημα παρουσίασε, μετά τους μεγάλους εργατικούς αγώνες του 1987 που θεωρήθηκαν σαν στιγμή γέννησής του, μια ορμητική εξέλιξη. Η ίδρυση και διεύρυνση των δημοκρατικών συνδικάτων στα εργοστάσια έγινε το 1990 με την ίδρυση του Chon-No-Hyup ως πρώτου συνδέσμου των δημοκρατικών συνδικάτων και κορυφώθηκε τελικά το 1995 με την ίδρυση του Minju-Nochong (Συνμοσπονδία Εργατικών Ενώσεων Κορέας, KCTU). Εννοείται ότι η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού στο τέλος της δεκαετίας του '80 δεν πέρασε χωρίς να αφήσει ίχνη πάνω στο εργατικό κίνημα. Αντίθετα, ένα μεγάλο μέρος των ακτιβιστών, πρώτων όλων οι διανοούμενοι, παραιτήθηκαν ή έκαναν μια στροφή 180 μοιρών και μεταμορφώθηκαν σε περιβόητους "πρώην αριστερούς". Αυτά τα παραδείγματα παρατηρήθηκαν φυσικά και μέσα στα συνδικάτα: όσα πραγματοποιήθηκαν στη Δύση κάτω από τον ευφημισμό "εκουγχρονισμός", έχουν ήδη εισχωρήσει κρυφά μέσα στο κορεατικό εργατικό κίνημα.

Η μεγάλη γενική απεργία που έγινε το 1996/97 ενάντια στη μη δημοκρατική ψήφισή, στο περιεχόμενο των νέων εργασιακών νόμων και στο νόμο εθνικής ασφάλειας, έκανε παγκοσμίως γνωστή την KCTU και παρά τη μεγάλη ήττα τον Ιούλιο του 1997, η παράνομη (πριν και μετά) KCTU αναγνωρίσθηκε

από την κυβέρνηση ως μέγεθος που δεν είναι δυνατόν να παραβλεφθεί. Εν τω μεταξύ η KCTU διαθέτει έναν αριθμό μελών παραπάνω του μισού της μεγάλης "κίτρινης" κεντρικής συνδικαλιστικής οργάνωσης FKIU (Ομοσπονδία Εργατικών Ενώσεων Κορέας), ενώ μια νομιμοποίηση από την πλευρά της κυβέρνησης είναι υπό συζήτηση.

Όμως η οικονομική κρίση ακολούθησε αμέσως την πολιτική ήττα της απεργίας και έτσι οι νέες περιοριστικές συνθήκες αποτέλεσαν μια δύσκολη δοκιμασία ισχύος για τα εξασθενημένα συνδικάτα. Μετά την απόσυρση των απολύσεων υπό προειδοποίηση, τα συνδικάτα βρίσκονται απέναντι στην εξαπολύμενη λύσσα ορθολογικοποίησης των εργοδοτών, η οποία μέχρι τώρα έχει πάρει στο λαιμό της εκατοντάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας.

Η κυβέρνηση DJ επέβαλλε ως συνέπεια των μέτρων του ΔΝΤ ριζικά προγράμματα "διαρθρωτικής ρύθμισης", τα οποία περιέχουν την εκκαθάριση επιχειρήσεων (μιστωτικοί περιορισμοί), τη ρύθμιση του χρηματιστηρίου, της αγοράς εργασίας (εξουγκρονησμοί, τομέας χαμηλών μισθών) καθώς και αυτή του δημόσιου τομέα (ιδιωτικοποιήσεις).

Ακολούθησε ένα κύμα απεργιών, που στράφηκε καταρχάς ενάντια στις ριζοσπαστικές ορθολογικοποιήσεις και στο αποκορύφωμά τους στάθηκαν οι διάρκειες δύο μηνών εργατικοί αγώνες του εργοστασίου της Hyundai στο Ulsan το καλοκαίρι του 1998.

Συγχρόνως οι απεργίες αυτές ήταν σαν το ξύπνημα του κοιμώμενου δράκου, όπως λέγεται μυστικιστικά στην Κορέα, διότι μετά την ήττα της γενικής απεργίας μεγάλα τμήματα του εργατικού κινήματος "αποκοιμήθηκαν". Παρόλο που οι διαμαρτυρίες στη Hyundai έληξαν ως ήττα, οι ηγέτες των συνδικάτων αφήνονται να πηγαίνουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων πάρα πολύ εύκολα. Ο πρόεδρος του συνδικάτου είχε υπογράψει μια συμφωνία ενάντια στην απόφαση της γενικής συνέλευσης του προσωπικού, με σκοπό να εμποδίσει την απειλητική ορμή των κατελιμμένων εργοστασίων, και η οποία περιείχε τα εξής: 277 απολύσεις χωρίς αποζημίωση, 1.261 εργάτες στάλθηκαν σε δίχρονη άδεια άνευ αποδοχών, 1.800 μετατέθηκαν σε άλλα εργοστάσια, και 800 βγήκαν σε πρόωρη σύνταξη. Αποζημίωση απόλυσης πήραν 8.000 εργάτες και έτσι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο συνολικά 12.000 θέσεις (από τις άλλοτε 15.000) μειώθηκαν λόγω τεχνολογικής ορθολογικοποίησης. Απεναντίας το κεντρικό αίτημα για μείωση του εργασιακού χρόνου με πλήρη αντισταθμιστική αμοιβή δεν πραγματοποιήθηκε με κανένα τρόπο.

Στη Mando, έναν μικρό προμηθευτή ανταλλακτικών αυτοκινήτων, που εδώ και ένα χρόνο βρισκόταν διαρκώς σε απεργία, η διοίκηση της επιχείρησης φάνηκε τελικά πρόθυμη να συναινέσει στο σύνθημα "καμιά μεμονωμένη απόλυση ή μετάθεση", αλλά δύο βδομάδες μετά την υπογραφή μιας εγγύησης για την απασχόληση - δόθεν λόγω επικεί-

μενης πτώχευσης - απολύθηκαν με μιας 1.090 εργάτες, που αναλογεί στο 1/3 του μόνιμου προσωπικού. Οι απολυμένοι εργάτες κατέλαβαν το εργοστάσιο στις 17/8/98 και εκκενώθηκαν βίαια στις 3/9 από την αστυνομία με τεθωρακισμένα και αντλίες νερού. Από τους 4.000 εργάτες, οι μισοί συνελήφθησαν και

όπως συνέβη στην περίπτωση της Hyundai, μεταξύ των απολυμένων πρώτα βρέθηκαν δραστήριοι συνδικαλιστές, αναμφίβολα ως πολιτική στρατηγική.

Είναι δύσκολο να χαρακτηρίσουμε το κορεατικό εργατικό κίνημα. Η ριζοσπαστικότητά του πηγάζει από την απόλυτη ετοιμότητά του για σύγκρουση, ωστόσο αν το δούμε τυπικά μάλλον μοιάζει με τις απόψεις του Όσκαρ Λαφονταίν. Αποτελεί ένα αρκετά ετερογενές μίγμα από δημοκρατικά συνδικάτα, εργοστασιακά συνδικάτα, ανεξάρτητες εργατικές οργανώσεις (παρόμοιες με τους εκπροσώπους εργατικών σωματείων στους χώρους εργασίας στη Γερμανία κατά τη δεκαετία του '80) και έχει έναν ευρύ κύκλο συμπαθούντων από φοιτητές, διανοούμενους, εκκλησιαστικές οργανώσεις και διάφορες οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εργατικά ή κομμουνιστικά κόμματα ή άλλες συγγενείς πολιτικές οργανώσεις δεν υπάρχουν. Αν δούμε το κίνημα προγραμματικά δεν είναι εύκολο να το κατατάξουμε. Επειδή στην Κορέα ο αντικομμουνισμός έχει μακρά παράδοση, η ελεύθερη συζήτηση για τις προοπτικές των περιεχομένων είναι δυνατή μόνο υπό όρους. Π.χ. έργα των Μαρξ και άλλων θεωρητικών κομμουνιστών νομιμοποιήθηκαν μόλις το 1988 και έτσι μόλις στην αρχή της δεκαετίας του '90 ήταν εφικτή μια εκτενής συζήτηση, η οποία έλαβε χώρα κάτω από τον προάγγελο της μεταβαλλόμενης πραγματικότητας. Σε πολλές περιπτώσεις είχε αποκλειστεί εξ αρχής μια σοσιαλιστική προοπτική.

Εν τούτοις τα δημοκρατικά συνδικάτα εννοούνται όχι μόνο ως αντιπροσωπεία οικονομικών συμφερόντων, αλλά και ως πολιτική δύναμη. Μπροστά απ' όλους όμως έναν κεντρικό ρόλο παίζουν οι ανεξάρτητες εργατικές οργανώσεις (ΕΟ). Αυτές είναι οργανώσεις βάσης ανεξάρτητες από συνδικάτα, οι οποίες εννοούνται αρχικά ως έντονα πολιτικές ομάδες μέσα στις εργοστασιακές επιχειρήσεις και απέκτησαν ισχυρή σημασία στις αρχές του '90. Σκοπός τους ήταν ο εκδημοκρατισμός των εργοστασιακών συνδικάτων και η δημιουργία μιας ταξικής συνείδησης μεταξύ των εργατών. Συνήθως ήταν παράνομες και το μεγαλύτερο μέρος τους εξακολουθεί να είναι και σήμερα. Μετά την ίδρυση της KCTU ξεκίνησε μια εκτενής συζήτηση δικτύωσης και τελικά το Μάρτιο του 1997 ιδρύθηκε η "ομοσπον-

διακή συνέλευση των αντιπροσώπων των εργατικών οργανώσεων". Εντωμεταξύ αυτή περιλαμβάνει δώδεκα ομάδες-μέλη (1.000-1.200 μέλη) και διαθέτει μια όχι τόσο υποτιμητική επιρροή πάνω στα συνδικάτα. Τον τελευταίο καιρό, οι ΕΟ παίρνουν συχνά την προεδρία των συνδικάτων και σε μερικές περιπτώσεις ακόμη και στο συμβούλιο του προσωπικού. Σκοπός τους είναι να παρακαινήσουν οργανώσεις βάσης και να διαμορφώσουν μια αριστερή, κριτική αντίσταση στην KCTU, την οποία θεωρούν πολύ ρεφορμιστική, για να επεκτείνουν την επιρροή τους πάνω στα συνδικάτα. Πέραν τούτου θέλουν να επιτεθούν στην κυβέρνηση DJ. Η KCTU, που γνωρίζει τον επικείμενο κίνδυνο, ήδη έχει αρχίσει συχνότερα προσπάθειες για να αφομοιώσει την ομοσπονδιακή συνέλευση, χωρίς όμως επιτυχία και με μοναδικό αποτέλεσμα να μεγαλώσει το χάσμα ανάμεσά τους.

"Πρώτα μας έδιναν υποσχέσεις, πως η αυτονομία μας θα παρέμενε άθικτη μέσα στις δομές τους, όμως θα έπρεπε να καταλάβουμε ότι δεν μπορούμε να είμαστε πλέον τόσο ριζοσαστικοί, επειδή είναι σημαντικό να διατηρούμε τις συμπάθειες των μαζών· όταν αρνηθήκαμε, μας απείλησαν. Προσπαθούν να θέσουν τους αγώνες μας σε μια ανταγωνιστική συνθήκη, όπου ασκείται μια μεγάλη πίεση για αποδοτικότητα σε όλους τους συμμετέχοντες και τελικά δε βοηθάει κανέναν. Η πράξη όμως μας δείχνει ότι εμείς και η KCTU απομακρυνόμαστε μεταξύ μας όλο και πιο πολύ· μάλλον η απόσταση είναι τόσο μεγάλη, που πλέον δεν μπορούμε να βλέπουμε καθόλου μεταξύ μας", λέει ένας ακτιβιστής. "Παρόλα αυτά προσπαθούμε να παρέχουμε συνέχεια μια αλληλέγγυα κριτική, χωρίς όμως να ζημιώνεται η αλληλεγγύη· ωστόσο είναι πολύ πεσιμιστές. Είναι προβλέψιμο τι επιδιώκει η KCTU. Πρώτα μια νομιμοποίηση, έπειτα μια θεσμοθετημένη κοινωνική συνεργασία με το κεφάλαιο, και έτσι μετά θα βρισκόμασταν περίπου στο σημείο που είχαμε εσείς στη Γερμανία πριν 20 χρόνια. Το δείχνει ξεκάθαρα η συζήτηση γύρω από τον συνδικαλισμό: ενώ εμείς υποστηρίζουμε έναν ταξικά επιθετικό συνδικαλισμό, η KCTU επιμένει στη ρεφορμιστική, μουχλιασμένη εκδοχή του. Σε καμιά περίπτωση δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε το σύνθημά της "ένα εργατικό κίνημα στο πλευρό των πολιτών", γιατί επιδίωξή της δεν είναι να οικοδομήσει ένα πλατύ κοινωνικό κίνημα, αλλά αντίθετα να καρπωθεί την αποριζοσπαστικοποίηση του εργατικού κινήματος. Γι' αυτούς πλέον ο σοσιαλισμός δεν αποτελεί καθόλου ημερήσια διάταξη".

Στην πράξη αυτό που τίθεται σε κίνηση είναι η αυξανόμενη θεσμοποίηση. Εδώ το λεγόμενο "γερμανικό μοντέλο" έχει χαρακτηριστικά προτύπου και το ίδρυμα Friedrich-Ebert φροντίζει με ζήλο και προθυμία πληρωμής, ώστε αυτή η εικόνα να μην αλλοιωθεί. Στην Κορέα πιστεύουν ότι αρκεί να μην χαθεί η δυναμική του κινήματος. Όμως ακόμα κι αν το γραφειοκρατικό μοντέλο της Συνομοσπονδίας Γερμανικών Συνδικαλιστικών Ενώσεων (DGB) δεχθεί αρκετή κριτική, τέτοιες δομές θα σχημάτιζαν μια μεγάλη δύναμη. Άρα πάνω σ' αυτό δουλεύεται επιμελώς η οικοδόμηση ενός μοντέλου κοινωνικού εταίρου.

Κατά αυτήν την έννοια μπορούμε να καταλάβουμε τη συμμετοχή της KCTU στην "επιτροπή για τις βιομηχανικές σχέσεις", που προετοίμασε τον "Mr DJ" για την αρχή της θητείας του και

αποτελεί έναν διάδοχο της "επιτροπής για τη μεταρρύθμιση των βιομηχανικών σχέσεων", η οποία δημιουργήθηκε από τον προηγούμενο πρόεδρο και κατάφερε να εισαχθεί με εντυπωσιακό τρόπο τη νύχτα της ψήφισης του νόμου. "Η συμμαχία για την εργασία, την εκπαίδευση και την ανταγωνιστικότητα" ακούγεται υποπτη. Ακόμα και η KCTU παραιτήθηκε από αυτή την επιτροπή.

Στο μεταξύ η δουλειά της KCTU αλλάξε. Αν κατά το παρελθόν στο προσκήνιο των συνδικαλιστικών αγώνων βρίσκονταν αιτήματα όπως κατάργηση του εργασιακού νόμου, αυξήσεις μισθών ή δημοκρατικά δικαιώματα αυτοκαθορισμού, σήμερα το κέντρο βάρους σχηματίζουν μόνο αμυντικοί αγώνες. Η αυξανόμενη αβεβαιότητα έχει επικεντρώσει στο ξεπέρασμα της μαζικής ανεργίας. Τόσο το αίτημα για πλήρη απασχόληση όσο και αυτό για μείωση του εργασιακού χρόνου, παίρνουν τη θέση προχωρημένων απαιτήσεων ενώ η λογική διανομής του κοινωνικού εισοδήματος θίγεται ακόμη περισσότερο διαμεσολαβημένα. Δεν πρόκειται πια για το ζήτημα σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα, αλλά για την επιλογή ανάμεσα στο ευμερές κοινωνικό κράτος και το νεοφιλελευθερισμό. Δεν υπάρχει υπό συζήτηση μια διέξοδος απέναντι στον καπιταλισμό.

Στο ερώτημα, αν υπάρχει ακόμα ελπίδα για το κορεατικό εργατικό κίνημα, απαντάει ο Παρκ Σουνγκ-Ιν, διευθυντής του KILSP: "Ελπίδα πρέπει πάντα να υπάρχει, αλλιώς όλα θα χαθούν. Το κορεατικό εργατικό κίνημα έχει φτάσει σε ένα ιστορικό σημείο, ή τελικά θα ριζοσπαστικοποιηθεί και θα ταχθεί ενάντια σε μια συνεργασία με το κεφάλαιο, ή θα επιλέξει τη θεσμική οδό και θα ξεψυχίσει στην πορεία. Για να εμποδίσουμε κάτι τέτοιο, θα εξακολουθούμε να αγωνιζόμαστε, ώστε να μην υπάρξει καμμία ειρήνη με το κεφάλαιο· γι' αυτό το λόγο και υπάρχει ακόμη ελπίδα, δε χάθηκαν ακόμα τα πάντα. Αν γνωρίζεις, λένε πως το εργατικό κίνημα της Νότιας Κορέας είναι όπως ένας βάτραχος, που παίρνει φόρα. Ποτέ δεν ξέρει κανείς προς τα που θα πηδήξει. Προς τα αριστερά ή προς τα δεξιά, μακριά ή κοντά; Ξέρουμε μόνο ότι θα πηδήξει προς τα μπρος".

multi^{no}body

"... το σώμα που ονειρεύεστε για το καλοκαίρι, (μετά βλέπουμε), το σώμα που αλλάζει (μεγάλη μπουκά φάε μεγάλη κουβέντα μη λές) τη ζωή σας...

Το σώμα ρούχο, ρευστό, εύπλαστο υλικό, ιδιόκτητο ή δημόσιο με κατα-

λωτικούς όρους, δίνει και παίρνει ζωές. Ο κάτοχός του επιλέγει το σχήμα και τις επιμέρους διαστάσεις, κόβει και ράβει, ρουφάει το λίπος με το μπουρί της σόμπας, προσθέτει και καναδυο καλά πλαστικό, τραβάει ένα τέντωμα και ... θαύμα, θαύμα (με το αζημιώτο βέβαια). Το σφιχτό στήθος, το σφριγγυ-

λό κωλαράκι, οι γυμνασμένοι κοιλιακοί, τα φρύδια που ξυλώνονται...και τα αποτελέσματα: "ό αντρας μου, το αφεντικό μου, οι φίλοι μου όλοι με βλέπουν πια διαφορετικά... τώρα με προσέχουν περισσότερο...". Τα σώματα "διορθώνονται", γίνονται πιο σεξουαλικά, πιο παραγωγικά, και αυτό δεν λέγεται καταστολή, αλλά αισθητική παρέμβαση. Εκείνος που δείχνει και λέει: "η κοντρή", προτείνει το κοινωνικά καταξιωμένο μοντέλο που δείχνει και λέει: "μωρό μου". Ποιανού είναι το σώμα, εκείνου που το "φοράει" ή εκείνου που το κοιτάει;

Οι γονείς του μέλλοντος θα συνεχίσουν να λένε: "δεν θέλουμε το παιδί μας να περάσει ότι εμείς" και θα το παραγγέλνουν... κοινωνική πρόληψη vs κοινωνική καταστολή...

Η "διάφανη κοιλιά" και "η ζωή που ξεκινάει με το πρώτο χτύπημα της καρδούλας του"... Το διάφανο κοιλιακό τοίχωμα, "αθώα" υπόθεση, αθώα όσο και η άποψη των φορέων της για την ζωή και το σώμα. Η κοινωνία και οι επιτηρητές της παρακολουθούν τα εντόσθια μιας γυναίκας ρυθμίζοντας τις ανάγκες της βιομηχανικά... Οι ιδιοκτήτες των μέσων παραγωγής, αποφασίζουν για το προϊόν "αγέννητο παιδί". Το σώμα εργοστάσιο δεν μπορεί παρά να παράγει. Η εσωτερική του λειτουργία είναι καθορισμένη κοινωνικά. Ζωή και βιομηχανική παραγωγή ταυτίζονται. Ο μύθος της μητρότητας αγκαλιά με τη θρησκεία και τις ανθρωπιστικές ανυπαχίες για να δέσει το γλυκό... Το

σώμα ανήκει σε όλους τους άλλους εκτός από τον χρήστη του.

ο κατάλληλος φωτισμός "...κάνει ακόμα και τη γραμματέα σας να φαίνεται ομορφότερη... γιατί όλοι θέλουμε το ωραίο δίπλα μας... στη ζωή, στη δουλειά..."

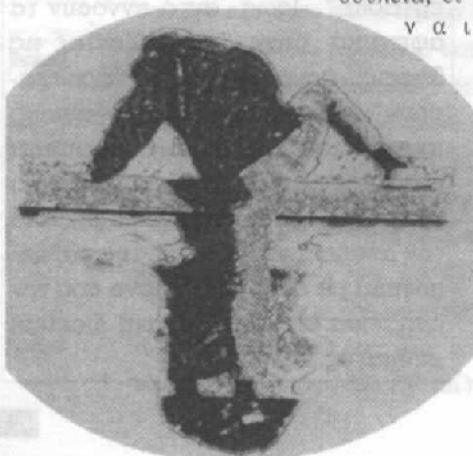
Αποκεφαλισμένη εργάτρια του τριτογενή με φωσφοριζέ μάτια και μουγγό βλέμμα. Το στερεότυπο της γραμματέως σε μια πιο άγρια υποτιμημένη εκδοχή: "Κάθεστε γιατί είστε αισθητική παρέμβαση, σας κάνουμε και πιο όμορφες με τον κατάλληλο φωτισμό...εργασία; ποιά εργασία;". Ίσως αυτό εννοούν τα αφεντικά όταν, διαφημίζοντας τις θέσεις εργασίας που "προσφέρουν", λένε: "ευχάριστο εργασιακό περιβάλλον". Εκείνη υποτιμάται και το αντιλαμβάνετε και ή παίρνει τα μέτρα της ή παίρνει αξία από την αναβαθμισμένη όψη της και χαμογελά με άνεση... το μόνο που την ανησυχεί είναι μια πιθανή διακοπή ρεύματος...

Φεμινιστική Κριτική της Οικονομίας

Το Μάρτη του 1999 έγινε στο Βερολίνο ένα συνέδριο για τον κοινωνικό μισθό και τη ριζοσπαστική μείωση του χρόνου εργασίας, ζητήματα που συζητώνται αρκετά τα τελευταία χρόνια στους κύκλους της γερμανικής αυτόνομης αριστεράς. Οι παράμετροι που μπαίνουν είναι ενδιαφέρουσες προς μελέτη. Ελπίζουμε πως σε κάποιο από τα επόμενα τεύχη θα παρουσιάσουμε μια πιο λεπτομερή άποψη. Το παρακάτω κείμενο της ομάδας εργασίας "Φεμινιστική κριτική της οικονομίας" που συνέβαλε στην προετοιμασία του εν λόγω συνεδρίου, δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Aktuelle* (no 17/καλοκαίρι 1999) και θέτει το ζήτημα του κοινωνικού μισθού από την πλευρά της γυναικείας εργασίας.

Τα σλόγκαν του "τέλους της μικροοικογένειας", της "αυτοπραγμάτωσης", της αυξανόμενης οικονομικής "ανεξαρτησίας" όπως και του "νέου αυτοκαθορισμού" των εργαζόμενων γυναικών, αντικαθιστούν τις εικόνες μιας γυναικείας ζωής σαν ατέλειωτη ενασχόληση με το νοικοκυριό. Οι γυναίκες ανεβαίνουν αναπόφευκτα τα σκαλοπάτια της καριέρας, με ικανότητες όπως η "περίπλοκη σκέψη", το έμφυτο "ομαδικό πνεύμα" και η "κοινωνική ευθύνη" τους. Η διαφήμιση και οι σαπουνόπερες το δείχνουν: η γυναίκα του σήμερα δεν είναι μόνο νοικοκυρά, αλλά και εργαζόμενη που μεγαλώνει μόνη το παιδί της. Οι χαρακτηριστικές μορφές διαβίωσης και εργασίας, στις οποίες βρίσκονται σήμερα οι γυναίκες, έχουν αλλάξει από την εποχή του φορντικού μοντέλου οικογενειακής ανατροφής. Εν τούτοις σύμφωνα με στατιστικές, δημοσκοπήσεις και μελέτες οικογενειακού προϋπολογισμού, φαίνεται ότι λίγα έχουν αλλάξει στον πατριαρχικό διαχωρισμό της πληρωμένης και απλήρωτης εργασίας, της αντιπροσωπευτικής και συναισθηματικής εργασίας. Συνάμα εξακολουθεί να είναι αδιάφορο το αν οι γυναίκες ζουν σε παλιές ή νέες μορφές νοικοκυριού, με ή χωρίς παιδιά, το αν έχουν μια άθλια δουλειά, εί-

άνεργες ή εργάζονται με υψηλή εξειδίκευση.

Δραστηριότητες, οι οποίες με την πατροπαράδοτη έννοια δεν τοποθετούνται στη σφαίρα της οικονομίας δηλ. που έχουν μη-δημόσιο χαρακτήρα, παραγκωνίζονται τόσο από τη συζήτηση όσο και από τη συγκεκριμένη πολιτική. Εξακολουθούν να απευθύνονται κυρίως σε γυναίκες. Κι αυτό σε μια περίοδο, στην οποία το ξεπέραςμα της άμισθης εργασίας γίνεται δυσκολότερο λόγω της προοδευτικής διάλυσης των κρατικών θεσμών κοινωνικής πρόνοιας και μιας διάβρωσης του κλασικού εργασιακού συστήματος. Σε μια περίοδο, όπου λόγω αντιποίνων από πλευράς του κοινωνικού κράτους η βιοποριστική εργασία των γυναικών αποτελεί περισσότερο εξαναγκασμό παρά δικαίωμα επιλογής, και όπου τα ιδιωτικά δίκτυα συντήρησης, όπως η οικογένεια και ο κύκλος των φίλων, είναι όλο και λιγότερο στη διάθεση της καθεμιάς λόγω αυξημένης πίεσης για ελαστικοποίηση και εξατομίκευση.

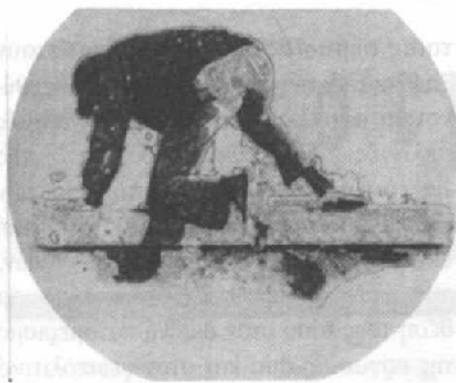
Μέσα σε αυτό το σκηνικό ξεκίνησε πριν μισό χρόνο η ομάδα εργασίας "Φεμινιστική Κριτική της Οικονομίας" με την προετοιμασία του συνεδρίου για τον κοινωνικό μισθό. Προερχόμαστε από διαφορετικές σχέσεις και κινούμεστε - σίγουρα όχι εντελώς τυχαία - μέσα σε ένα σύμφυτο από συγκατοικήσεις, αναφορές σε θέματα, σχέδια, τις περισσότερες φορές από άσχημα επαγγέλματα, και από πολιτική εργασία σε κάπως χειραφετικές νησίδες, τις οποίες μπορούσαμε να κάνουμε προσιτές στους εαυτούς μας μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης και ανακαίνισης κατοικιών. Γι' αυτό το λόγο το αίτημα του κοινωνικού μισθού δεν μπαίνει εκβιαστικά λόγω της κρίσης, απαντάει στο ενδιαφέρον μας να εμμένουμε σε μια άποψη για μια ζωή πέρα από την εβδομάδα των 35 ωρών, χωρίς το άγχος της φτώχειας και τον φόβο του αποκλεισμού. Εκτός αυτού πρόκειται για την παρέμβαση σε πολιτικές συζητήσεις, με σκοπό να μεταβάλλουμε τις διαδικασίες αναπαραγωγής αυτής της κοινωνίας σε σημαντικό βαθμό.

Για μας η συζήτηση για το αίτημα του κοινωνικού μισθού αρχίζει από μια ριζοσπαστική κριτική στο διαχωρισμό μεταξύ οικονομίας και εξω-οικονομικού. Δεν πρόκειται για την άποψη ότι αυτός ο διαχωρισμός υπήρξε σε ένα πεδίο της καπιταλιστικής οικονομίας και σε πεδία όπως η κουλτούρα - δηλ. "ιδιωτική ζωή", "κοινωνικότητα". Πρόκειται για την άποψη ότι η κατασκευή των διαχωρισμών π.χ. ανάμεσα σε μια εργάσιμη ημέρα και στον ελεύθερο χρόνο, σε κάτι που θεωρείται δημόσιο και σε κάτι που θεωρείται

ιδιωτικό, πρέπει να ερμηνευθεί επίσης οικονομικά: δηλαδή ως όροι αναπαραγωγής αυτής της κοινωνίας, οι οποίοι αναπαράγονται εκ μέρους της μέσα σ' αυτήν την αναπαραγωγή. Οι εβδομάδες των 35, 40, και παλαιότερα των 50, 60 ωρών εργασίας πρέπει να κατανοηθούν με μια εξέλιξη του "ιδιωτικού" και του "αναπαραγωγικού", που καθιερώθηκε με τον σεξουαλικό καταμερισμό της οικιακής και επαγγελματικής εργασίας εντός της αστικής μικροοικογένειας. Συνεχίζοντας σ' αυτή την κατεύθυνση ανάλυσης, δεν αναδεικνύεται μόνο η οικιακή εργασία ως αναπόσπαστο μέρος της κοινωνικής εργασίας, αλλά φαίνεται ότι το σύνολο της καπιταλιστικής παραγωγικότητας διαπερνάται από συναισθηματική, άυλη, απλήρωτη εργασία (ναι, εργασία!) ή από την παραγωγικότητα των υποκειμένων. Αυτό σημαίνει, πως ο καπιταλισμός δε μας θέτει απλά ένα ζήτημα εκμετάλλευσης, αλλά επίσης ζήτημα εξουσίας και επιθυμίας. Κατά αυτήν την έννοια, είναι ενδιαφέρον να εξετάσουμε, τι ρόλο παίζει για την εργασιακή διαδικασία μέσα σε ένα γραφείο, το γεγονός ότι η γραμματέας φτιάχνει τον καφέ και σε ποιόν τον σερβίρει: ποιά σημασία έχει το συναισθηματικό ενός εργάτη, μιας εργάτριας, στην παροχή σημαντικής εργασίας ή ακόμη και όχι. Λέμε πως ο καπιταλισμός θα ήταν γενικά αδιανόητος, αν συγχρόνως δε διαμορφώνονταν υποκείμενα που γουστάρουν πειθαρχία και ακρίβεια χρόνου, που οι (παράλογοι) διαχωρισμοί μπορούν να δίνουν νόημα στη ζωή τους, υποκείμενα που διαρκώς "συνεργάζονται κοινωνικά" σε ιεραρχικό καταμερισμό εργασιακών καθηκόντων. Τα ζητήματα της μόνιμης αποδοχής της "απλήρωτης εργασίας", της συναισθηματικότητας, της διάθεσης για υποταγή ή της θέλησης συμμετοχής, της αποδοχής των επαγγελματικών κινήτρων, της συμπεριφοράς του ελεύθερου χρόνου, της μόδας, της σεξουαλικής συμπεριφοράς κτλ. βρίσκουν το υλικό τους στην καθημερινή ζωή: στις πράξεις των ανθρώπων, σε περιοδικά και περισσότερο ή λιγότερο σε επιστημονικά κείμενα ανθρωπολογικής ή κοινωνιολογικής προέλευσης.

Το αίτημα του κοινωνικού μισθού εννοείται καταρχάς σαν συμβολική επίθεση ενάντια στην πίεση εκμετάλλευσης και την περιθωριοποίηση. Ωστόσο κατά τη συνολική προετοιμασία του συνεδρίου έγινε εντύπωση το γεγονός ότι οι περισσότεροι από τις ομάδες και τα άτομα που συμμετείχαν, στρέφουν την κριτική τους πρώτα ενάντια στη μισθωτή εργασία δηλ. ενάντια στη θεσμική τρομοκρατία των υπηρεσιών ευρέσεως εργασίας και κοινωνικής πρόνοιας. Αντίθετα εμείς θέλουμε να θέσουμε μια άλλη έννοια της οικονομίας και

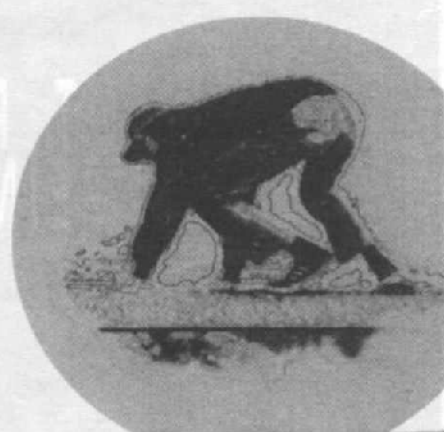
γυναίκες μια άμεση αναφορά σ' αυτό το αίτημα εξαιτίας της (από τότε φοβούμενης) τοποθέτησής του ως κεντρικό ζήτημα. Η σύνδεση του αιτήματος του κοινωνικού μισθού με αυτό του "μισθού για την οικιακή εργασία" μας φάνηκε παράλογη: από την άποψη να θέλεις να διαρρήξεις τον εξαναγκασμό για παραγωγική απόδοση υπέρ μιας ελάχιστης κοινωνικής εξασφάλισης, με σκοπό να εισάγεις αυτόν τον εξαναγκασμό στον τομέα της οικιακής εργασίας.

Όπως είδαμε στο συνέδριο, η ιδέα να μαζεύεις κόσμο από διαφορετικά φάσματα και με διαφορετικά εργασιακά αντικείμενα κάτω από το αίτημα για τον κοινωνικό μισθό, λειτουργεί. Ωστόσο στη συζήτηση περί ανακατανομής των μη-επαγγελματικών εργασιών εμφανίζονται σαφείς αντιθέσεις συμφερόντων μεταξύ κοινωνικών ομάδων. Θα ήταν ολέθριο πολιτικά να εξαφανίσουμε αυτές τις αντιθέσεις κάτω από μια εξισωτική αναφορά στο αίτημα του κοινωνικού μισθού.

Δηλώνοντας το προφανές: βλέποντας με ανοικτό μάτι τις κοινωνικές αντιθέσεις, οι οποίες δεν λύνονται με ένα αίτημα όπως αυτό εκπροσωπείται στην τωρινή συζήτηση για τον κοινωνικό μισθό, θεωρούμε ότι το ίδιο ισχύει και για τους ρατσιστικούς καταμερισμούς της εργασίας, που περνάνε μέσω προτύπων σεξουαλικού καταμερισμού. Ένα παράδειγμα: εν μέρει οι γυναίκες στη Γερμανία παραχωρούν την οικιακή εργασία σε μετανάστριες. Και βέβαια υποστηρίζουμε την παροχή του κοινωνικού μισθού στις μετανάστριες, ώστε να επιλέγουν τις θέσεις εργασίας τους πιο ελεύθερα, αφού με 1500 μάρκα+ενοίκιο με θέρμανση μειώνεται η εργασιακή πίεση. Εν τούτοις με το αίτημα αυτό δε δέχονται ακόμα επίθεση οι ρατσιστικά δομημένες αγορές εργασίας, η ιεράρχηση των απασχολήσεων και μια ανύπαρκτη ανακατανομή επαγγελματών με πρεστιά.

Παρόλα αυτά εμείς υποστηρίζουμε το αίτημα του κοινωνικού μισθού για όλους. Μια πο-

λιτική, πρακτική πρωτοβουλία - εντός της οποίας το αίτημα του κοινωνικού μισθού θα μπορούσε να εισαχθεί με μια έννοια χειραφέτησης και κοινωνικής μεταβολής - πρέπει να συνάψει σχέσεις με κινήματα που θέτουν ως ζήτημα την επικρατούσα έννοια της εργασίας, τη μεταβολή του κοινωνικού στάτους μέχρι τώρα στη μη-δημόσια σφαίρα των επαγγελματιών, και την κοινωνικοποίηση των ιδιωτικοποιημένων οικιακών εργασιών. Συγχρόνως σκοπός πρέπει να είναι η οργάνωση των "αναπαραγωγικών" αναγκών πέραν των τεσσάρων τοιχών του σπιτιού. Αυτό όμως δε μπορεί να επιτευχθεί χωρίς μια πολιτική αντιπαράθεση γύρω από την κοινή ευθύνη των δύο φύλων για αυτόν τον τομέα της εργασίας. Προς το παρόν οι ακροαριστερές συζητήσεις αναφέρονται ως επί το πλείστον στην οικειοποίηση του κοινωνικού πλούτου στον λεγόμενο δημόσιο τομέα - π.χ. ενέργειες όπως μποϊκοτάζ στο ηλεκτρικό ρεύμα, το να ταξιδεύεις ως λαθρεπιβάτης, λεηλασίες ή σαμποτάζ. Παρόμοια στο πεδίο της ιδιωτικής, απλήρωτης εργασίας πρέπει να αναπτυχθούν σχήματα, τα οποία θα αναδεικνύουν τον εκμεταλλευτικό χαρακτήρα αυτών των εργασιών. Αλλά: ποιά γυναίκα αφήνει τη νύχτα το παιδί της στον παιδικό σταθμό, με σκοπό να πολεμήσει ενάντια στο καθήκον της απλήρωτης εργασίας της ανατροφής και με αφορμή το δικαίωμα στην τεμπελιά;

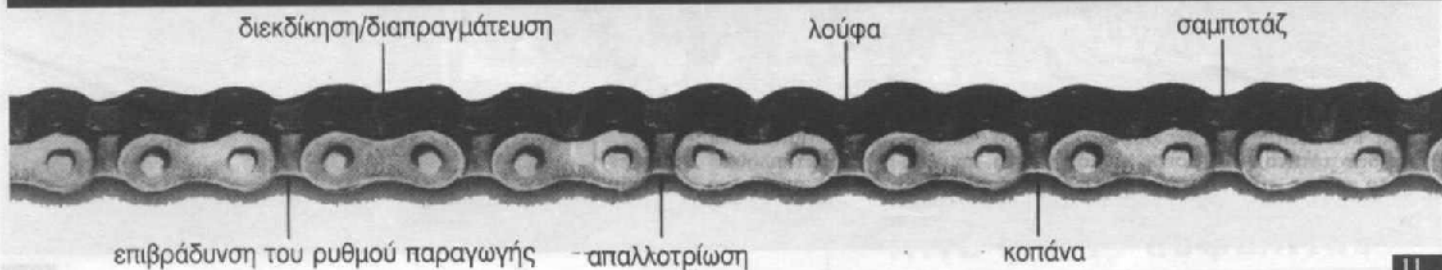

έναν άλλο αντικαπιταλισμό, που αναλύει και πολεμάει τον διαχωρισμό μεταξύ οικονομίας και εξω-οικονομικού, όπως και τις συσχετίσεις/μη-συσχετίσεις τους. Έπειτα τίθενται π.χ. τα εξής ερωτήματα: είναι δυνατόν να απαλλαγεί ένας σεξουαλικός κοινωνικός καταμερισμός της εργασίας από τις θέσεις άνδρας/γυναίκα και να συνεχίσει να υφίσταται ως γενικευμένος καταμερισμός; Δημιουργούνται νέοι καταμερισμοί εργασίας π.χ. μεταξύ γυναικών, όταν μισθωτές αφήνουν τη διεκπεραίωση της οικιακής εργασίας σε κακοπληρωμένες μετανάστριες; Διακρίνεται άραγε εκείνο το μέρος της κοινωνικής ζωής σε συγκατοικήσεις και σχέδια, που καταλαμβάνεται από τμήματα της μη-δογματικής αριστεράς, από έναν εργασιακό καταμερισμό μεταξύ συμβολικής εκπροσώπησης (δηλ. το ποιος γράφει, μιλάει, δημοσιεύει, αποφασίζει) και συναισθηματικής κοινωνικότητας, που ακολουθεί ένα παρόμοιο ιεραρχικό-δυναμικό πρότυπο όπως και ο σεξουαλικός κοινωνικός καταμερισμός της εργασίας;

Για να προσθέσουμε κάτι στην κλασική συζήτηση περί καπιταλισμού από πλευράς της μισθωτής εργασίας και της δημιουργίας υπεραξίας, στη συζήτηση για την τρομοκρατία του κοινωνικού κράτους, την εξαναγκαστική εργασία και τον νεοφιλελευθερισμό, επιστρέψαμε στη συζήτηση του "μισθού για την οικιακή εργασία" της δεκαετίας του '70. Στην πορεία των συζητήσεων απορρίφθηκε από

προλεταριακό θουκέτο στην αλυσίδα παραγωγής!!

Η πάλι ανάμεσα στην εργασία και το κεφάλαιο είναι τουλάχιστον η συνειδητή αντι-παραγωγικότητα των προλεταρίων ενάντια στη διαρκή πίεση παραγωγικότητας από την πλευρά των αφεντικών. Κι όλα αυτά σε μοριακό επίπεδο... Ο στόχος όμως είναι η συλλογική μας στάση, η πολιτική επίθεση του προλεταριάτου στη σφαίρα της παραγωγής.

Το υπουργείο: από τη μία οι έλληνες με τον παραδοσιακό αντικρατισμό τους, πάντα εκεί που τους συμφέρει, αναφέρονταν συχνά στους μπάτσους που κοπροσκίλιαζαν στα αστυνομικά τμήματα παίζοντας τάβλι και πίνοντας καφέ. Με λίγα λόγια απαιτούσαν από τα όργανα της τάξης να βρίσκονται στο δρόμο. Από την άλλη ένα παραγωγικό υπουργείο, αυτό της δημόσια τάξης, έκανε πραγματικά τη το σύνθημα "η αστυνομία κοντά στον πολίτη". Το δόγμα "ολική ασφάλεια" αποτελείται από προσλήψεις, δημιουργία νέων σωμάτων όπως συνοριοφύλακες και ειδικοί φρουροί, προμήθεια εξοπλιστικών συστημάτων και νέων τεχνολογιών, και από μια γενικότερη διοικητική αναδιάρθρωση. Έτσι η αστυνομία αποκτά όλο και περισσότερο χαρακτήρα στρατού-κατοχής.

Οι μικροαστοί: έχουν κάθε λόγο να είναι ευχαριστημένοι με το αστυνομικό κράτος τους. Οι πεζές περιπολίες, τα μπλόκα ελέγχου προσώπων και οχημάτων, οι σκούπες και οι απελάσεις μεταναστών, αξίζουν τα λεφτά των φορολογούμενων ιδιοκτητών και μικροαφεντικών. Τα στοιχεία μιλούν: το πρώτο 9μηνο του

2001 συνελήφθησαν 204.979 αλλοδαποί, 50.000 περισσότεροι από το ίδιο διάστημα του περασμένου χρόνου (εφ. Επενδυτής 4/11/2001). Το αίτημα για ασφάλεια δεν είναι λοιπόν φαντασίωση μιας αθωότητας. Η προπαγάνδα δεν έχει ανάγκη τα ΜΜΕ, διεξάγεται από τη λαϊκή βάση σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας: στους δρόμους, τους χώρους εργασίας, στα σπίτια.

Η μητρόπολη: το κοινωνικό εργοστάσιο επεκτείνει την παραγωγή του και "αναβαθμίζεται" με πολεοδομικές παρεμβάσεις και δημόσια έργα εξυπηρέτησης της κυκλοφορίας του εμπορεύματος. Με την εικόνα της καθαρής πόλης και τη διεύρυνση του τομέα της κατανάλωσης προσελκύονται τουρίστες, γιάπιδες και πολίτες που απολαμβάνουν την ομαλότητα της κοινωνικής ζωής. Όμως πίσω από το "λευκό" της βιτρίνας βρίσκεται το "μαύρο" της εργασίας: από την παραγωγή στην κατανάλωση και πάλι στην παραγωγή. Χωρίς την εργασία δεν κινείται τίποτα για το κεφάλαιο.

Η ολυμπιάδα: συνήθως όσα λέγονται για το 2004 δεν λαμβάνουν υπόψη τους την ιστορική συνθήκη. Διοργανώσεις τε-

τοιας σημασίας όχι μόνο δεν πέφτουν ξαφνικά εξ ουρανού αλλά και δεν ευθύνονται αποκλειστικά για τις κοινωνικές αλλαγές. Το ολυμπιακό ίματζ της Ιμπεριαλιστικής Μητρόπολης των Βαλκανίων αποτελεί άλλη μια στρατηγική επιλογή ισχυροποίησης των αφεντικών, που όμως προϋποθέτει την υπάρχουσα θέση τους τόσο στον διεθνή καταμερισμό της εργασίας όσο και στον γεωπολιτικό ανταγωνισμό.

Εμείς: σε ποιές ανάγκες απαντάει η επίθεση του αιτήματος για ασφάλεια; Ένα πειθαρχημένο εργατικό δυναμικό μέσω ενός ασφυκτικού δημόσιου χώρου, τον οποίο κατακτά βίαια το κεφάλαιο. Η καταστροφολογία περί τρομονόμων και η έλλειψη αυτοκριτικής δε βοηθάνε να δούμε την πραγματική διάσταση του ζητήματος. Αντίθετα διαιωνίζουν την ανευθυνότητα και μια ψυχολογία περί "παντοδυναμίας" του κεφαλαίου, η οποία καταρρέει στο βαθμό που η πολιτική δράση μας αποκτά σχεδιασμό και οργάνωση που προωθούν τη συνεργασία. Γι' αυτό όμως απαιτούνται κοινά περιεχόμενα και συγκεκριμένες κινήσεις με βάση την πραγματικότητα και όχι την ιδεολογία...

η ασφάλεια δεν είναι απλά ένα αίτημα απλά μια ιμπεριαλιστική μητροπολιτική συνθήκη

ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΜΙΣΘΩΤΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

ΚΑΜΜΙΑ ΕΙΡΗΝΗ ΜΕ ΤΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ